

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЗИКА, ЕЛЕКТРОНІКА,
ЕЛЕКТРОТЕХНІКА

ФЕЕ :: 2017

**МАТЕРІАЛИ
та програма**

НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 17–21 квітня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

Моделювання множинних параметричних взаємодій гармонік ХПЗ у гвинтовому двопотоковому електронному пучку методом РІС

Лисенко О.В., *професор*; Ромбовський М.Ю., *доцент*;
Коваль В.В., *доцент*; Мироненко А.С., *студент*
Сумський державний університет, м. Суми

Пучкова нестійкість використовується як один з додаткових механізмів підсилення хвиль сигналу в супергетеродинних лазерах на вільних електронах (СЛВЕ). Саме завдяки використанню двопотокової нестійкості у таких пристроях можна досягнути високих інкрементів зростання хвиль. Однією з властивостей двопотокової нестійкості є збудження великої кількості гармонік хвилі просторового заряду (ХПЗ). У двопотоковому електронному пучку виникають множинні резонанси між гармоніками ХПЗ, формується ХПЗ з широким частотним спектром, стає можливим створення мультигармонічних СЛВЕ.

В роботі розглядаємо множинні параметричні взаємодії гармонік ХПЗ у гвинтовому двошвидкісному електронному пучку з близькими за значенням швидкостями та однаковими парціальними плазмовими частотами. Просторовий заряд пучка вважаємо скомпенсованим нерухомим іонним фоном. Як вихідні використовуємо рівняння Ньютона – Лоренца, рівняння для густини заряду і струму та рівняння Максвела. Розв'язок отриманої системи рівнянь проводимо за допомогою методу частинка в комірці (particle in cell (PIC)). Отримуємо комп'ютерну модель, що дозволяє чисельно дослідити динаміку множинних параметричних взаємодій гармонік ХПЗ у гвинтовому двопотоковому електронному пучку.

У результаті аналізу з'ясована динаміка гармонік ХПЗ, що взаємодіють між собою через множинні параметричні резонанси. Визначені довжини, на яких формується ХПЗ з широким частотним спектром. Знайдені довжини, коли відбувається перехід від когерентного режиму взаємодії до турбулентного. Досліджено вплив параметрів (у тому числі кута вльоту електронного пучка відносно повздовжнього магнітного поля α) гвинтового електронного пучка на множинні параметричні взаємодії гармонік ХПЗ.